

Universitetet
i Stavanger

FAKULTET FOR UTDANNINGSVITENSKAP

BACHELOROPPGAVE

Studieprogram: BBDBAC/BBLBAC
Barnehagelærer Bachelor

Høst 2023

Kandidatnummer(e): 7047

Tittel: *Hvordan mener barnehagelærer de kan skape gode overganger fra frilek til andre aktiviteter?*

Fag: Pedagogikk.

Hoved begreper i oppgaven: Overganger innad i barnehage, barnas medverking, voksen rolle og lek

Side tall: 29 Vedlegg: 2

Stavanger 04/01/2024
dato/år

Sammendrag

Bacheloroppgaven min baserer seg på overganger innad i barnehagen. Jeg har tatt på meg kvalitativt intervju metode for å høre om erfaringer og tanker barnehagelærer har rundt overganger. Ved hjelp av intervju har jeg samlet datamaterialet og hørt fra fire barnehagelærere hvordan de jobber med voksenrollen, barnas medvirkning for å sikre gode overganger fra barnas frilek til andre aktiviteter. Problemstilling er derfor «*Hvordan mener barnehagelærer de kan skape gode overganger fra frilek til andre aktiviteter?*». Sentrale begreper i oppgaven min er overgang, barnas medvirkning og voksenrollen. Funn i oppgaven gjengir at de fire informantene hadde begynnende erfaringer i starter av barnehage året med ny sammensatt gruppe av barn, videre opplevde barnehagelærer overgangene lettere resten av året, da både barna og voksne hadde blitt bedre kjent med hverandre. Så viser funn at voksen rolle og barnas medvirkning spilte en viktig faktor i de overgangene innad i barnehagen.

Abstract

My bachelor's thesis is based on transitions within the kindergarten. I have taken on a qualitative interview method to get a picture of the experiences and thoughts kindergarten teachers have about transitions. Using interviews, I have collected the data and heard from four kindergarten teachers how they work with the adult role, the children's participation to ensure good transitions from the children's free play to other activities. The problem is therefore "How do kindergarten teachers think they can create good transitions from free play to other activities?". Central concepts in my thesis are transition, the children's participation and the adult role. Findings in the thesis show that the four informants had constructive experiences at the start of kindergarten the year with a newly composed group of children, and the kindergarten teacher experienced easier transitions in the rest of the year as both the children and the adult had gotten to know each other better. The findings then show that the adult's role and the children's participation played an important factor in the transitions into kindergarten.

Central concepts in my thesis are transition, the children's participation and the adult role.

Forord

Jeg ønsker først å takke informanter som stilte med mye og nye erfaringer, med reflekterte svar og engasjementet til intervju.

Så vil jeg rette stor takk til veilederen min Kristin Fugelsnes som har vært engasjert, og en ekstra ressurs i min egen utvikling og læring av ny kunnskap, takk også for tålmodighet, ro, riktig innspill og utvikling av mitt læringssyn i prosessen.

Deretter vil jeg takke medstudenter for samarbeidet, tålmodighet og refleksjon i arbeidet, spesielt Asimina Kechagia. Og ikke minst vil jeg takke til hvert eneste barna som gjør meg nysgjerrige på hvordan de utvikler seg på beste mulig måte og hvordan jeg kan gjøre hverdag deres rikere i hverdagsmøtene. Til siste vil jeg takke familien min her i Norge for tid jeg fikk til å være alene og for oppmuntring, takke også min familie for virtuell klemmer og oppmuntring fra Brasil når stress oppstår og jeg trengte å lytte til en stemme som jeg vokst opp med.

Innholdsfortegnelse

1.0 INNLEDNING	1
1.1 BAKGRUNN FOR VALG AV TEMA	1
1.2 OPPGAVENS OPPBYGNING.....	1
1.3 RAMMEPLANEN	1
1.4 PROBLEMSTILLING OG FORSKNINGSSPØRSMÅL	2
2.0 TEORI	2
2.1 OVERGANGER.....	2
2.2 VOKSENROLLEN	3
2.3 BARNAS MEDVIRKNING	4
2.4 TIDLIG FORSKNING	6
3.0 METODE	7
3.1 DATAINNSAMLING.....	7
3.2 INTERVJU SOM METODE	7
3.3 ERFARINGER MED INTERVJU SOM METODE	8
3.4 FORSKNINGSETIKK	10
3.5 INFORMANTER	11
4.0 EMPIRI	12
5.0 DRØFTING	13
5.1 VOKSENROLLE	13
5.2 BARNAS BEHOV FOR LEK	16
5.3 BARNAS MEDVIRKNING I LEK	17
6.0 AVSLUTNING	19
7.0 LITTERATURLISTE	21
8.0 VEDLEGG 1 INTERVJUGUIDE	22
9.0 VEDLEGG 2 SAMTYKKESKJEMA	22

1.0 Innledning

Overganger innad i barnehagen har alltid vært interessant for meg, siden jeg har en del erfaringer i overganger med bakgrunn fra andre land som Brasil, Peru og Colombia, som var en del av min oppvekst. Det at jeg kunne bruke dette prosjektet for å høre nærmere på hvordan andre barnehagelærer arbeider for å skape gode overgang for barna gjør enda mer spennende å fullføre oppgaven. To andre grunner for at dette er faglig interessant for meg er først at mange andre barnehager har store interesser for temaet og det andre er muligheten jeg får til å gjøre nye egne erfaringer. I tillegg har jeg også stor glede av å utforske overganger for å øke min kompetanse i arbeidet med barna gjennom andre sine erfaringer, refleksjoner og tanker. Jeg valgt å bruke kvalitativt intervju for å høre fra barnehagelærer hvilke handlinger, tanker og syn de hadde på overganger i hverdags virksomhet. Oppgaven er empirisk, og basert på intervju med barnehagelærere, som jobber sammen med barn i alderen 2,5-5 år.

1.1 Bakgrunn for valg av tema

Basert på egne interesser om tema overganger, og mange års erfaringer med jobben i barnehagen har jeg prøvde å forske på overgangene innad barnehagen, spesielt fra frilek til andre aktivitet.

1.2 Oppgavens oppbygning

Oppgaven åpnes med presentering av tema og problemstilling. Deretter presenterer jeg relevant teori som hjelpe å opplyse problemstilling, så kommer metode jeg har valgt å bruke for å hente informasjon jeg trengte i forskning. Etterpå kommer jeg til å analysere og drøfte funn. Så avslutte jeg med problemstilling svar.

1.3 Rammeplanen

Rammeplanen (2017) er det meste sentralt verktøy i barnehagen, og den hjelpe oss barnehagelærer å jobbe målretta med rammeplanens oppgave og inneholder.

1.4 Problemstilling og forskningsspørsmål

I denne prosjekt vil jeg svare på Problemstillingen * ***Hvordan mener barnehagelærer at de kan skape gode overganger til barna fra frilek til andre aktivitet?*** *

Et viktig delspørsmål ble derfor: Hvordan sikrer barnehagelærer barnas medvirkning i disse overganger? Og Hvordan voksenrolle påvirke disse overganger?

2.0 Teori

Overganger, barnas medvirkning og voksenrolle er sentral i denne oppgaven. Jeg skal snakke i dette kapittel om overganger, barnas medvirkning i lys av teori og voksenrolle som betydning for trivelig overgang innad i barnehagen fra frilek til andre aktivitet.

2.1 Overganger

Rammeplan (2017, s. 33) Kapittel 6 forteller oss barnehagelærer og barnehagen personal hvordan vi skal jobbe med overgangene innad i barnehagen i hverdags situasjoner, vi skal tilpasse rutiner, organiserer tid for etablerer relasjoner. Alt dette for å sikre barnas opplevelser av trygghet, tilhørighet slik at de kan lek, utforsker og lærer sammen med barnehagelærer og andre barna. Vi trenger å huske at overganger er også et tema som henger sammen med forutsigbarhet og trygghet i det daglige, og for å få til gode overganger må krav og forventninger være tydelige, Og det må utøves med varme som grunnlag i forhold til Braumrinds teori (2013) i Roland (2021, s.46)

Overganger innad i barnehagen er en helhetlig tilnærming, her mener jeg at vi trenger å se på overgangene mellom ulike situasjoner som en sammenhengene prosess. Overganger innad i barnehagen er en viktig del av barns utvikling og kan påvirke deres opplevelse av barnehagesituasjonen og senere skole gang, (Kunnskapsdepartement, 2017, s. 33). Å ta en helhetlig tilnærming som inkluderer tilrettelegging, støtte fra personalet, foreldreinvolvering (Tveitereid, 2019, s. 40) og bruk av beste praksiser kan bidra til å sikre at disse overgangene blir så lette og positive som mulig for barna. Overganger (Roland, 2021, s. 44) fra frilek til andre aktiviteter i barnehagen er avgjørende øyeblikk og det kan defineres som kritisk punkter

eller hendelser som har stor innvirkning på fremtiden eller utfallet av en situasjon i barns daglige rutiner.

Overgangene fra frilek til andre aktiviteter, som måltider, samlinger, eller spesifikke pedagogiske aktiviteter, er en naturlig del av barnehagedagen. Disse overgangene kan noen ganger være utfordrende for barn, da de ofte innebærer å forlate en aktivitet de liker for noe annet. For å gjøre disse overgangene mer myke, er det viktig å vurdere barnas behov og inkludere deres medvirkning. Overgangen fra frilek til andre strukturerte aktiviteter i barnehagen er for barn en viktig og delikat prosess. Det er nødvendig å ta hensyn til barnas behov for utforskning og spontanitet samtidig som man introduserer en grad av organisering. I barnehagealderen, der barna utforsker verden gjennom lek, er overgangen fra frilek til strukturerte aktiviteter en nøye balansert prosess. Det handler om å respektere barnas naturlige nysgjerrighet og samtidig introdusere organiserte elementer.

Når vi innlemmer barnas medvirkning og forstår viktigheten av voksenrollene i hverdagslige overganger kan vi skape et mer positivt og inkluderende barnehagemiljø. Dette hjelper barna til å føle seg trygge og ivaretatt under overgangene, samtidig som det fremmer deres følelse av eierskap og kontroll over sin egen læring og deltakelse (Rammeplan, 2017, s. 7).

2.2 Voksenrollen

Endelig sier rammeplan (2017, s. 16)) at pedagogisk leder skal veilede og sørge for at rammeplan sine formål skal oppfylles gjennom planlegging, gjennomføring, vurdering og utvikling av arbeidet med barna.

Barnehagelæreren sin rolle er mangefasettert og komplekst i forhold til Skreland i Bøyum og Hofslundsengen (2021). Skredland mener at hverdagen har blitt mer utfordrende for grunn av varierte meninger og holdninger på hvordan barnehagelærerroller bør og skal utføres. Derfor i barnehagesammenheng er det sentralt å forstå voksenrollen som en omsorgsfull voksen, som kan veilede og være støttespiller for barna (Melaas, 2013, s. 154). Dette innebærer å legge til rette for lek og læring, skape trygge relasjoner, samt å være bevisst på å fremme sosial, emosjonell og kognitiv utvikling hos barna. Voksenrollen inkluderer også samarbeid med foreldre og kolleger for å sikre et helhetlig og støttende læringsmiljø for barna.

I barnehagesammenheng spiller voksenrollen også en avgjørende rolle i å legge til rette for barnas trivsel, læring og utvikling. Dette innebærer å være bevisst på å skape et trygt og inkluderende miljø der barna kan utforske, lære og utvikle seg på sine premisser (Rammeplanen, 2017, s. 19-20). Det er spesielt viktig at barnehagelærer er omsorgsfull voksen. Voksne i barnehagen fungerer som omsorgsfulle veiledere når de støtter barna gjennom deres daglige utfordringer. Dette inkluderer å trøste ved behov, oppmuntre til selvstendighet og hjelpe barna med å utvikle sosiale ferdigheter. Voksenrollen omfatter også å fremme lek (s. 21) som en viktig læringsarena. Gjennom lek lærer barna samarbeid, problemløsning, kommunikasjon og andre ferdigheter som er avgjørende for deres utvikling. Å bygge positive relasjoner (Öhman, 2012, s. 224; Roland 2021, s. 32) med barna er essensielt.

Dette skaper tillit og trygghet, noe som er grunnleggende for barnas trivsel og evne til å utforske og lære. Voksenrollen involverer å støtte barnas utvikling på flere nivåer som sosial, emosjonell og kognitiv utvikling. Dette inkluderer å hjelpe dem med å forstå og håndtere følelser, støtte deres utvikling av sosiale ferdigheter og stimulere deres kognitive utvikling gjennom ulike aktiviteter. Voksne i barnehagen samarbeider tett med foreldre for å forstå barnets individuelle behov og skape en sammenheng mellom hjem og barnehage (Rammeplan 2017, s. 29). Samarbeid med kolleger er også viktig for å sikre en helhetlig tilnærming til barnas utvikling.

Voksne i barnehagen har en viktig rolle i å kommunisere overgangene på en tydelig måte. De kan bruke visuelle eller verbale signaler for å varsle barna om at frileken snart skal avsluttes. Voksenrollen innebærer å skape en trygg og støttende overgangsopplevelse. Dette kan inkludere å gi barna positive tilbakemeldinger for deres deltakelse i frileken og hjelpe dem med å forstå hvorfor det er tid for en annen aktivitet.

2.3 Barnas medvirkning

Rammeplan (2017, s. 27)) påpeker også, i kapittel 4 at barnehagen skal ivareta barnas rett til medvirkning ved å legge til rette for og oppmuntre til at barna kan gi uttrykk for sitt syn på barnehagens hverdag. Rammeplan krever at barnehagen personal skal være bevisst på barnas

ulike uttrykkes former og legge til rette på medvirkning uansett alder, erfaringer, individuelle forutsetninger og behov.

Deltakelse i planlegging, her tenker jeg det å inkludere barn i planleggingen av dagens aktiviteter kan øke deres engasjement og samarbeid. Dette kan gjøres ved å spørre barna hva de ønsker å gjøre og hva de liker.

Når vi tilpasser aktiviteter, kan vi la barna delta i beslutningen med hva de ønsker å gjøre før og etter frileken. Dette gir dem en følelse av kontroll og investering i overgangen.

Forståelse for individuelle behov kan ivareta når vi ser at barn er forskjellige, og noen kan trenge mer tid enn andre til å avslutte frileken. Å forstå hvert barns individuelle behov og gi dem tid til å avslutte det de holder på med, kan bidra til jevnere overganger. I tråd med rammeplanen (2017, s. 27) bør barnehagen aktivt inkludere barna i planleggingen og gjennomføringen av overgangsprosesser. Dette å la barna delta i beslutninger om aktiviteter, rutiner og temaer med hensyn til barnets modenhetsnivå (Roland, 2021, s. 45) stimulerer til positiv utvikling. Ved å inkludere barnas medvirkning i overgangsprosessene innad i barnehagen, oppnår man ikke bare bedre tilpasning for barna, men også styrker deres selvstendighet og selvfølelse. Dette bidrar til å skape en barnehagekultur som respekterer barn som aktive deltakere i sitt eget liv og sin egen læring, i samsvar med rammeplanens grunnleggende verdier og prinsipper. Å inkludere barna i planleggingen av aktivitetene gir dem en følelse av eierskap og interesse. Dette stimulerer deres engasjement og motivasjon.

Oppmuntre til samarbeid og deltakelse styrker følelsen av fellesskap, og barna lærer å verdsette samhandling med andre. Gjennom at man å kombinere en helhetlig tilnærming som tar hensyn til barnas individuelle behov og skaper en støttende overgangsprosess, kan barnehagelærer sikre barnas medvirkning. Overgangene fra frilek til andre aktiviteter gir betydelige muligheter for barnas medvirkning og er en viktig del av barnehagens pedagogiske arbeid, som er forankret i rammeplanen (2017). Rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver understreker barns rett til medvirkning og deltakelse i eget liv og egen læring. Overgangene innad i barnehagen er jo en naturlig arena for å fremme denne medvirkningen. Dette kan oppnås gjennom varierte praksiser som tar hensyn til barnas behov, ønsker og erfaringer. Barnas medvirkning er også essensiell for å fremme deres autonomi og selvtilit. Når barn får muligheten til å delta i beslutninger som angår dem, opplever de en følelse av eierskap over sine egne erfaringer og læringsprosesser. Dette styrker ikke bare deres selvstendighet, men også deres evne til å respektere andres meninger og perspektiver.

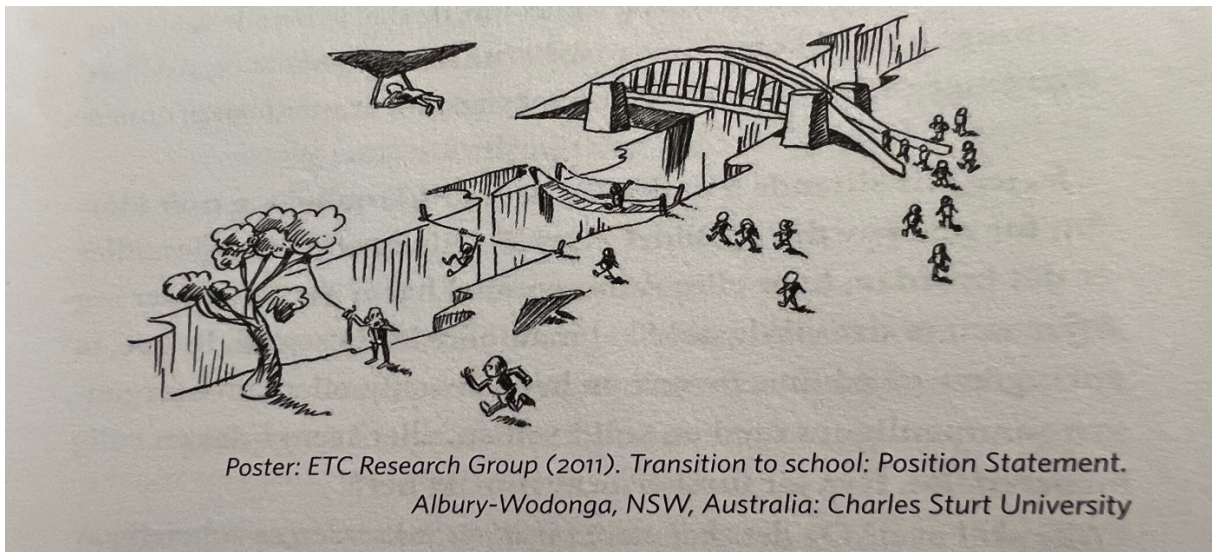
2.4 Tidlig forskning

Her er noe nyttig forskning om overganger innad barnehagen.

Forskningsprosjektet "Småbarns overgang til barnehage"(2021) - Dette prosjektet utført av Universitetet i Stavanger i samarbeid med barnehager, undersøkte barns overganger til barnehagen og viktigheten av å inkludere barns stemmer i planleggingen av overgangene, se gjerne på kunnskapssenteret sin nettside. Faktisk relevant for oss nye barnehagelærer å forstå verdier å la barna medvirke i sin hverdag.

Et veldig forklarende, kritisk og interessant bilde som forteller mer en tusen ord er denne av en australsk forskergruppe i Tveitereid (2019, s. 155).

Figur 1: Transition to school: Position Statement.

Fra: Sammenheng og Kontinuitet – Samtaler om overganger i små barns liv (s. 155) av Albury-Wodonga, NSW, Australia: Charles Sturt University.

ETC står for Educational Transitions and Change. I 2011 ble gjennomført en forskning i Australia som danner denne bilde. Forskning viser at overganger innad barnehagen oppleves og er sett på mange forskjellige måter. Her mener de at selv om barna hadde gode erfaringer med overganger i barnehage opplevde barna store overgang til å starte på skole.

Å opprettholde kontinuitet i personalet gir barn muligheten til å bygge tillit til kjente voksne, som deretter kan tilpasse sin støtte basert på individuelle behov (Tveitereid, 2019, s. 20).

Fokus på relasjoner: Forskning indikerer at sterke relasjoner mellom voksne og barn er avgjørende for en jevn overgang. Dette innebærer å legge vekt på trygghet og tilknytning i voksenrollen (Bowlby, 1982). Det er viktig å merke seg at tilnærminger kan variere basert på nasjonale retningslinjer, kultur og barnegruppens sammensetning.

3.0 Metode

Metode er en framgangsmåte å komme frem til ny kunnskap eller et middel til å løse problem (Dalland, 2017, s. 52). Den type oppgave jeg vil gjennomføre skal være en empirisk oppgave basert på kvalitative intervjuer.

3.1 Datainnsamling

Datamaterialet i denne oppgaven er hentet fra erfaringene av barnehagelærer med over 27 års arbeid i barnehagen. Det ble gjennomført 4 intervjuer i to forskjellige barnehager, med variert års erfaringer mellom informantene. Jeg deltok i *Hverdagspraksiser* (se vedlegg 2) og var så heldig at jeg ikke trengte å gå og rekruttere informanter. Det at *Hverdagspraksis* hadde barnehager som allerede forsker på problemstilling ga meg også informanter som deltar i intervju. For grunn av travle dager i barnehager ble alle mine intervjuer forskyvet. Da jeg ble stressa og tok kontakt med de nærmeste barnehagelærer jeg kjenner og invitert de til intervju, jeg fikk svar fra 3, og senere fikk svarene fra de andre 4 informanter fra *Hverdagspraksis*. Etter alt dette, har jeg nok data å analysere og finne ut hva de intervjuene har å fortelle.

3.2 Intervju som metode

Jeg har benytte kvalitativ intervjumetode til arbeider med problemstilling min. Den type oppgave jeg har gjennomførte var en empirisk oppgave basert på kvalitative intervjuer. Det ble gjennomført 4 intervju i to forskjellige barnehager. Grunnen at jeg velger intervju fremfor observasjon var at intervjumetode var mest aktuelt til å få svare på min problemstilling. Intervjumetoden er en kvalitativ forskningsmetode som innebærer å samle informasjon ved å stille spørsmål direkte til deltakerne (Dalland, 2021, s. 54). Intervjumetoden kan brukes på forskjellige måter som definere formålet med intervjuet, klarlegg hva du ønsker å oppnå

gjennom intervjuet, få innsikt i opplevelser, forstå holdninger eller samle inn data som ikke kan måles eller tallfestes om et bestemt tema. Jeg har utarbeidet en intervjuguide, laget en semistrukturert intervjuguide med spørsmål som vil guide intervjuet. Spørsmålene i intervjuguiden var åpne for å gi deltakerne rom til å uttrykke seg, samtidig som det var relevante for forskningens formål (Christoffersen & Johannssen, 2012, s. 79). Jeg har valgt målrettet deltakere som har kunnskap eller/og erfaring knyttet til forskningsspørsmålet. Deltakerutvalget var bredt for å få ulike perspektiver, her har valgt barnehagelærer som har jobbet i barnehagen over 27 år og ny barnehagelærer med mindre enn to års erfaringer. For å gjennomføre intervjuet ønsker jeg å skape en avslappet atmosfære for å oppmuntre deltakerne til å åpne seg (Christoffersen & Johannssen, 2012, s. 80). Jeg hadde med meg samtykkeskjema som ble lest og signert, intervjuguide med problemstilling som ble lest før vi starter intervju. Løkken og Søbstad (2014) trekker at å ha en intervjuguide sikrer vi oss at problemstillingen ble tatt opp og informanter og den som gjennomfører intervju kan styre samtalen ut fra deres egne erfaringer. Jeg har startet intervjuet med enkle spørsmål for å bygge tillit, etter at vi hadde hilste til hverandre og hadde en kort dialog og jeg leste samtykkeskjema informerte jeg at fra nå av ble intervju tatt opp, før jeg gikk over til intervjuguide spørsmålene. Jeg har lyttet nøye til svarene og var åpen for uventede aspekter som kunne komme fram. Jeg brukte fleksibilitet og oppfølgingsspørsmål som «kan du gi eksempler, kan du fortelle noe mer» for å få mer detaljerte svar eller klarhet på bestemte områder som trengs. Da deltakeren tok opp nye temaer, var jeg åpen for å utforske og reflektere over disse. Dokumentasjon og analyse ble gjort i intervju, jeg hadde fullt fokus på kroppsspråk og tonefall som ble brukt, jeg tok ikke grundige notater under intervjuet, fordi jeg tok opp intervjuet med nettskjema for senere gjennomgang. Senere analyserte jeg intervjudataene ved å identifisere mønstre, temaer og trender. Intervjumetoden ga meg en dyp forståelse av deltakernes perspektiver og erfaringer. Effektiv bruk av intervjumetoden krever god planlegging, ferdigheter i å stille relevante spørsmål og en nøye analyse av dataene for å trekke konklusjoner. Vi som deltok i Forskningsprosjekt *Hverdagspraksiser* (se vedlegg 2) trenger ikke å finne intervju deltakerne, vi fikk strategisk valgt fagperson (Dalland, 2021, s. 78-79) som hadde den bestemte kunnskaper og erfaringer. Det beste med kvalitative intervjuer og *hverdagspraksis* var at begge var opptatt av å samle to mennesker med like interesse.

3.3 Erfaringer med intervju som metode

Når vi skulle velge mellom de forskjellige verktøy til å samle data på best mulig måte etter undervisninger timer velge jeg å bruke intervjuemetoden, det jeg var spent på var at jeg kunne møte ulike typer erfaringer, både om meg som tok intervjuer og fra deltakerne i forskning. Første gang ble jeg nervøs da jeg skulle ha møte med folk som jeg ikke hadde et forhold før, etterpå ble det lettere å kjenne at jeg var i en utviklingsprosess der det kan oppstå mange nye erfaringer og mulighet. I den første intervju var jeg veldig nervøs, i det andre kunne jeg så at informanten var mer slappet da den svarte på spørsmål eller var jeg som var i stand til å se på informanten sin væremøte enn å ha fokus på meg selv, den tredje og den siste var jeg fri fra uro og nervøsitet.

Her er noen erfaringer jeg fikk i prosessen: Økt forståelse: jeg fikk sannsynligvis en dypere forståelse av det valgte emnet gjennom direkte interaksjon med deltakerne. Dette ga meg innsikt som kanskje ikke var så tydelig i tidligere faser av forskningen. Under intervjuene opplevde jeg øyeblikk av kritisk refleksjon, der du ser på dine egne forventninger og antagelser. Dette har førte til en dypere forståelse av mine egne perspektiver og hvordan de kan påvirke interaksjonen. Flexibilitet: Intervjuemetoden gir meg fleksibilitet til å tilpasse spørsmålene basert på deltakernes svar. Jeg opplevde behovet for å tilpasse min tilnærming i sanntid basert på deltakernes respons. Å være i stand til å justere spørsmål eller retning underveis kan bidra til mer meningsfulle samtaler. Dette ga meg rom for å utforske uventede temaer eller få ytterligere forklaringer på spesifikke områder. Relasjonsskaping: Gjennom intervjuene kunne jeg bygge en relasjon med deltakerne. Dette har vært nyttig for å skape tillit. Da jeg bygger relasjoner med deltakerne, opplevde jeg øyeblikk av empati. Dette har skapt en dypere forståelse av deltakernes opplevelser og bidrar til en mer gjensidig respektfull forskningsprosess.

Erfaringer fra deltakerne: Deltakelse og engasjement: Deltakerne følte seg engasjert og aktive i forskningsprosessen. Dette å bli spurt om deres erfaringer og meninger ga dem en følelse av betydning og deltagelse. Noen deltakere har følt at intervjuet ga dem en mulighet til selvutforskning. Dette har vært spesielt tydelig når jeg stiller spørsmål som utfordrer dem til å reflektere over egne opplevelser, praksis og perspektiver. Selvrefleksjon: Noen deltakere opplevde at intervjuet ga dem muligheten til å reflektere over egne erfaringer eller holdninger. Dette kan være en positiv opplevelse (Dalland, 2021, s. 79) som også bidrar til deres egen personlige vekst. Åpning for dialog: Intervjuemetoden ga mulighet for en toveisdiallog, og deltakerne har følt at deres stemme blir hørt. Dette har også vært en positiv opplevelse for

dem som kanskje sjelden blir spurt om sine meninger. Noen deltakere uttrykket sterke følelser under intervjuet, enten det var glede, frustrasjon, eller sorg. Å håndtere slike følelsesmessige uttrykk krever sensitivitet og empati fra meg som intervjueren. Følsomhet og emosjonelle reaksjoner: Noen deltakere reagerte emosjonelt når de snakket om spesielle rutine og eget valg. Dette har vært følsomt for både deltaker og meg som intervjuer, og det var viktig å håndtere situasjoner med empati og respekt. Det har vært viktig å være oppmerksom på variasjonen i deltakernes erfaringer og være åpen for uventede reaksjoner. Da jeg klarte å skape en trygg og respektfull atmosfære under intervjuene bidrar jeg til å fremme positive opplevelser både for meg som forsker og for deltakerne. Deltakere fikk en følelse av myndiggjøring ved å dele sine historier og erfaringer. Det å ha blitt hørt og anerkjent har styrket deltakernes følelse av egenverd og betydning. Det er viktig å merke at disse erfaringene jeg har gjort kunne varierer betydelig avhengig av emnet for intervjuet, deltakernes personlighet, og min egen tilnærming som intervjuer. Å være bevisst på dynamikken som oppstår under intervjuene og å tilpasse meg situasjonen bidro til en mer meningsfull og vellykket forskningsprosess.

3.4 Forskningsetikk

Forskningsetikk refererer til prinsippene og retningslinjene som styrer gjennomføringen av etisk forsvarlig forskning. Det er viktig å følge strenge etiske standarder for å sikre integriteten, rettferdigheten og respekt for alle involverte i forskningen (Dalland, 2020, s. 57, 168). Forskningsetikk involverer også en kontinuerlig vurdering av moralske og etiske spørsmål gjennom hele forskningsprosessen. Etisk refleksjon og bevissthet er avgjørende for å sikre at forskning gjennomføres på en måte som respekterer og beskytter deltakerne og bidrar positivt til vitenskapssamfunnet.

Her er noen sentrale aspekter ved forskningsetikk som jeg måtte ivareta:

Samtykke: Deltakerne har fått tilstrekkelig informasjon om forskningen før de gir sitt samtykke. Dette inkluderte formålet med studien, hva deltakelse innebærer, eventuelle risikoer eller ubehag, og hvordan dataene vil bli håndtert. Samtykkeprosessen var frivillig, og deltakerne har fått rett til å trekke seg når som helst uten negative konsekvenser. Jeg som forskere har sørget for at deltakerne ble informert om samtykke før de deltar i studien og når vi startet intervju ble informantene igjen minnet på at det var frivillig å delta og de kunne endre sin mening og trekke seg når de vil. Deltakerne var fullt klar over formålet med studien,

hva det innebærer å delta, og hvilke risikoer eller fordeler som er knyttet til deltakelse. Se gjerne vedlegg. Fortrolighet og Anonymitet: Personvernet til deltakerne var beskyttet. Jeg som forskeren tok vare på deltakernes personvern. All informasjon som ble samles inn, ble behandlet konfidensielt. Hvis det er nødvendig å rapportere individuelle data, har jeg sikret anonymitet for å beskytte deltakernes identitet. Nytte og Rettferdighet: Forskning har vært rettferdig og jeg er sikker at den kommer til å gi nytte til samfunnet. Dette innebærer også at jeg har vurdert hvordan forskningen kan bidra til samfunnet og er siket at alle grupper kan benytte de fordelene. Risikovurdering: Jeg som forskere har vurdert nøye de mulige risikoer for deltakerne og iverksette tiltak for å minimere disse risikoene, med to av informantene satt jeg dem med ryggen mot vinduer for at de som gikk forbi vindu ikke kunne se hvem jeg snakke til. Dette gjelder ikke bare fysiske risikoer, men også potensielle psykologiske eller sosiale konsekvenser. Ærlighet og Redelighet: jeg som forsker har vært ærlig og redelig i alle faser av forskningsprosessen, fra design og datainnsamling til rapportering og publisering. Jeg har oppretthold høy integritet og vært ærlig i alle faser av forskningsprosessen. Dette inkluderer korrekt håndtering av data, unngåelse av plagiat og rapportering av resultater på en objektiv måte. Forskningsdesign og -metoder: Forskningsdesignet og -metodene må være vitenskapelig kraftige samtidig som de er etisk forsvarlige. Dette inkluderer å ta hensyn til rettferdighet, integritet og respekt for forsknings subjektene. Forskningsdesignet må være vitenskapelig og metodene nøye utformet for å samle pålitelige og gyldige data. Dette inkluderer å vurdere mulige konsekvenser av forskningen for deltakere og samfunn. Forskningsetikk er sentral for å sikre at forskningen bidrar positivt til samfunnet, og at deltakerne blir behandlet med respekt, og at forskningspraksisen opprettholder høy integritet. Etske vurderinger bør være en integrert del av forskningsplanlegging og -utførelse.

3.5 Informanter

Målgruppe av informanter som egner seg beste i denne prosesser til å innhente viktig data i følger Christoffersen og Johannessen (2012, s. 50) var å intervju barnehagelærer, for å høre deres meninger og tanker om gode overganger innad barnehagen fra frilek. Alle informanter fikk tilsendt intervjuguide og samtykkeskjema i forkant av intervju. Samtykkeskjema (se vedlegg 2) ble leste før hvert intervju starter. Intervju ble gjennomført på informantenes arbeidsplass, på en normal arbeidsdag.

Informanten 1: Har jobbet nesten 30 år i barnehagen. Over 15 år med barn fra 2,5 til 5 år.

Informanten 2: Har jobbet 15 år i barnehagen. Over 5 år med barn fra 2,5 til 5 år.

Informanten 3: Har jobbet over 20 år i barnehagen. Over 20 år jobbet informanter med barn fra 2,5 til 5 år.

Informanten 4: Har jobbet i barnehagen i over 10 år. Litt over ett år som barnehagelærer med barn fra 2,5 til 5 år.

4.0 Empiri

Her kommer jeg å presentere funnene som er mest aktuelt for min problemstilling. Analyse grunnlagt begynte da jeg lagte intervjuguide (Dalland, 2020, s. 94) og i det første møte med informanten, intervjuguide ble delt i tre hovedtema, første del var overgang, andre var barnas medvirkning og siste var voksenrollen.

Funnene etter intervjuer viser seg var annerledes enn det som jeg hadde hoved fokus i prosjekt mitt. Selv om intervjuer leder forskning til andre funn som samarbeid, lavfravær av voksen, kommunikasjon, trygghet og omsorg har jeg valgte å holde søkelys på voksenrolle, lek og barnas medvirkning. Den empiriske undersøkelse har vært avgrenset til kun to barnehager. Jeg var nysgjerrige på var funnene skulle viser etter intervjuet, overgangene var veldig positive og selv barna som ikke var så interessert i overganger som innebærer å stoppe med leken de holdt på med, ble barna lett med inn i de nye aktivitetene.

Funn viser også at overganger innad i barnehagen fra frilek til andre aktiviteter var så innbakt i dagsrytmen at barna ikke opplever den som en overgang lenger, informantene har jobbet godt i starten av barnehage året med en strukturert dagsrytme. Dette krever at barnehagelærer er dyktig til å planlegge og gjennomføre dagens rytme som skaper trivsel og felleskap. Derfor ble voksenrollen det første som kommer fram tydelig i funn, det andre funn var at leken er sentral i disse overganger, for grunn av det ser barna på selv overgang som en lek, informanter har fast rutine for rydding med musikk eller noe konkrete som holder og leder barn til en trivelig og lekende overgang. Tredje funn er at barnas medvirkning ble tatt på alvor i dags planen, informantene poengterer at barna fikk tar den tid de trenger, barna kunne spare lekene til senere tidspunkt og mat kunne gjerne blir litt kaldere mens barna lekte ferdig. Forskning vise at dette kan forklares fordi pedagogisk grunnsyn av de barnehagelærer i

overgangene var avgjørende i samspill med barna. At barnehagelærer så på leks verdier sikret at dem jobbe med det som forventes i rammeverket (Frønes og Kanstad, 2022, s. 25).

5.0 Drøfting

Her skal vi ser på det meste sentrale som kommer fram etter intervjuer og drøfting av dette. Husk at mål med intervjuer var å finne ut «*Hvordan mener barnehagelærer de kunne skape gode overganger fra frilek til andre aktiviteter?*». Jeg var lydhøre, og genuin interessert i hvert svar jeg fikk. Delspørsmålene av forskning var første å fine ut *hvordan barnas medvirkning ble sikret i disse overganger?* Videre var jeg veldig nysgjerrig på *hvordan voksenrollen påvirker overgangene?*

5.1 Voksenrolle

Det å være tydelig voksen som ikke venter å starte med faste rutine og felles praksis med en gang i møte med barna gjør en stor forskjell. Oversikt over dagsrytmen var derfor en viktig faktor for å gi god flyt i overgangssituasjonene bekrefter informantene. Dagsrytmen skaper forutsigbarhet for barna. Voksen som bygger trygge rammer forbereder ungene og leder overgangene. Voksne som er tilstede, som vurderer egen praksis og er sett og kvalitets kontrollert av seg selv og andre var avgjørende for å sikre gode overganger. Etablering av rutiner legger dessuten grunnlaget for forutsigbarhet, som er avgjørende for tryggheten til barna. Gjennom Espira sitt verktøy BLIKK, i Kvalitetsboka (2022, s. 10) og USB Den utviklings støttende barnehagen i sin Ressurshäfte (Isken og Molde, 2022), et læringsprogram fra Sandnes Kommune hvor informantene kan hente ny forskning basert kunnskap og veiledning gjennom kurs. Speiling (Roland, 2021, s. 34) er også godt i brukt fra 3 av de 4 informantene. Her ser dem på hverandre som modell for forbedring av egen praksis, observasjon og gjentakelse. Kultur til tilbakemelding (Ressurshäfte, 2022, s. 46). er også sterkt brukt i hverdags situasjoner med alle de informantene.

Vi har tid til å lytte, og svare på barnas innspill, og vi er fleksibel - Informant 2

Skreland i Bøyum og Hofslundsengen (2021, s. 72) sier at det finnes fem idealmodeller som beskriver barnehagelærerroller. Vokterrollen: er en voksen som har en framtrødende rolle,

som er over alt, som skal ha kontroll og oversikt over alle barna, sørger for at alle barna er trygge; **Funksjonærrollen:** er en voksen som hjelper at ro, regler og rutiner er fulgt for å sikre at driften skal gå rundt mener Børhaug (2011) i Bøyum og Hofslundsengen (2021, s. 74).; **Lærerrollen:** er en voksen som bruker formelle læringssituasjoner for å oppnå læring hos barna, voksen kan lese en bok om vennskap som er tema i årsplan for eksempel, den voksne planlegger opplegg eller aktivitet basert i det hun/han vil at barna skal lære.; **Oppdragerrollen:** er en voksen som har forventninger til å danne og veltilpasse barn i situasjoner som karakteriserer rett og galt, det kan være å vente på tur for å snakke når man er flere, eller ikke tar for mye pålegg; **Medspillerrollen:** er en voksen som er mer kroppslig og mentalt delaktig i barnas verden, som kan sette seg inn i barns lek. Funn gjennom intervjuer viser at de barnehagelærere som var med i forskning har en del av hver idealmodell i sine måter å arbeide med barna på. Funn viser at barnehagelærer som var deltakere i intervjuer gikk inn og ut av de fem ideal typer i løpet av en aktivitet eller en dag på jobben. Dette gjør at barnehagelærer klarte både å lage en god og strukturert dagsplan ellers dagsrytmen, basert i barnas interesser og utvikler ny kunnskap hos barna, barnehagelærer har klart å veilede barna i hverdags situasjoner, har oversikt og kontroll om hva barna holdt på med og var interessert i, og var medspiller i barnas hverdag.

Her et noen erfaringer som forskning viser at det har hjulpet barnehagelærer i overgangene:

Det å varsle om rutiner: Å gi barna et klart varsel tjener som en respektfull påminnelse om at endringer skjer. Dette har skapt en overgangsperiode som lar barna avslutte pågående leker og forberede seg mentalt på det som kommer. Bruk av sang, signaler eller visuelle indikatorer blir en stabiliserende kraft i deres daglige rutine.

Vi passer på å gi barna tid slik at de gjøre ferdig det de holder på med - informant 1

Med tiden barna får har barna mulighet til å prate om hva de har lekt, hvordan de kan fortsette leken på et annet tidspunkt - informant 4

Tydelig Kommunikasjon: Det å formidle endringen på en enkel måte var nøkkelen. Barna har forstått bedre når informasjonen var klar og direkte. For eksempel, ved å si "Nå skal vi ha fellessamling alle sammen!" ga barna en forståelse av hva som kommer. – Det at

informantene har brukt av visuelle hjelpemidler styrket kommunikasjonen ved å appellere til barnas visuelle sanser. Bilder eller symboler fungerer som broer som knytter ord til handling.

Vi bruker også ASK som en del av hverdag, og mye bildestøtte hjelpe oss til å få overganger bedre enn om vi bare bruker språk - informant 2

Hos oss bruker vi både verbal og non verbalt språk. På non verbalt språk bruker vi ASK og bjelle - informant 4

Engasjerende Overgangsaktiviteter: Å velge aktiviteter som appellerer til barnas interesser gjør overgangen mer engasjerende. Sanger, små leker eller historiefortelling fungerer som broer mellom det frie utforskningsmiljøet og den strukturerte aktiviteten. - Aktiv deltakelse gir barna en følelse av kontroll og delaktighet i overgangsprosessen. Dette kan være så enkelt som å la dem bidra til å rydde opp lekene før neste aktivitet.

Når barna ble fortalt at de skal høre på bukkene bruse fortelling kommunisere barna med hverandre at troll er stygt og smile, barna kjenne og liker godt de tre bukkene - informant 1

Fleksibilitet: Å være fleksibel i overgangsprosessen reflekterer anerkjennelsen av individuelle reaksjoner. Noen dager kan det kreves ekstra tid eller støtte, og tilpasning til disse behovene sikrer en jevn overgang.

Voksenrollen etter overgangen er like viktig. Voksne bør delta aktivt i den nye aktiviteten, følge opp med engasjement, vise interesse for barnas deltakelse, og støtte deres overgang fra frilek til den nye aktiviteten. Å gi positiv forsterkning når barna håndterer overgangen smidig, skaper en positiv assosiasjon med nye aktiviteter. Dette oppmuntrer til samarbeid og bidrar til å forme positive holdninger mot endringer. Samlet sett handler voksenrollen i barnehagen om å være en støttende, engasjert og bevisst veileder som legger til rette for en positiv læringsopplevelse for hvert barn.

En av informantene fortalt at hun hadde valgt å være bort fra vasking og mat forberedelsen i den første måneden da hun ble ansatt for at hun kunne være meste mulig sammen med barna og danne en god relasjon til dem - Informant 3

5.2 Barnas behov for lek

Rammeplanen (2017, s. 20) slå fast at leken skal ha en sentral plass i barnehagen. I dette prosjekt fant jeg ut at alle informantene ser på leken som føtter til all utvikling hos barn. Informantene gjør akkurat det Olefsson (1992, s. 136) gir uttrykk for at barnas lek er voksnes ansvar, både hvordan og hva barna leker. Derfor gir de rom og tid til barnas lek i de overgangene. Informantene har fortalt at de legger stor vekt på lek gjennom barnehage hverdag.

Ja, vi tar hensyn til barnas lek. Vi hører når barna sier at de trenger mer tid til rydding, at de ønsker å spare det barna har bygget og lekt til en senere tidspunkt - informant 3

Lek er en essensiell del av barns liv og utvikling. Når det gjelder voksnes rolle i leken, handler det om å være tilstede som støttespillere, ikke bare dirigenter (Melaas, 2013). Det betyr å skape et miljø som inspirerer til lek, være observante og støttende uten å dominere eller styre leken. Voksne kan oppfordre til lek ved å tilby varierte materialer, gi tid og rom for fri lek, og være lydhøre for barnas initiativ og behov under lekens gang. Det handler om å være tilgjengelig for å støtte og delta når barna ønsker det, samtidig som man respekterer deres selvstendighet og kreativitet i leken.

Voksnes rolle i lek er multifasettert og viktig for å støtte barns utvikling. Igjen stått fram i funn at voksne fungerer som støttespillere, tilretteleggere og observatører. Som tilretteleggere: Voksne kan skape et lekemiljø som inspirerer til kreativitet og utforskning ved å tilby varierte materialer og muligheter for lek. De legger til rette for lekeområder og ressurser som oppmuntrer til barnas fantasi og initiativ. Som støttespillere: Voksne var tilgjengelige for å støtte og veilede barna i leken når de ønsker det, uten å dominere eller ta over styringen. De er der for å hjelpe og oppmuntre uten å begrense barnas egen utforskning. Som observatører: Voksne observerte barnas lek for å forstå deres interesser, behov og utvikling. Dette gjør det mulig å tilpasse lekemiljøet bedre og gi støtte når det trengs, samtidig som voksne respekterte barnas autonomi og selvstendighet. Denne balansen mellom å tilrettelegge, støtte og observere var sentral for å skape et lekemiljø som oppmuntrer til læring, utforskning og glede for barna.

Planer trenger ikke å skje i riktig rekkefølger - Informant 2

Voksnes rolle (Melaas, 2013) i barnas lek er avgjørende for å skape et berikende og utviklende miljø for barna. Her er noen nøkkelaspekter ved voksnes rolle i barnas lek: Tilretteleggere for lekemiljøet: Voksne kan skape et miljø som inspirerer til lek ved å tilby varierte materialer, stimulerende områder og ressurser som fremmer kreativitet og utforskning. Støttespillere: Voksnes tilstedeværelse som støttespillere er viktig. De bør være tilgjengelige for å støtte, veilede og oppmuntre, samtidig som de lar barna ta ledelsen og selv styre leken. Observatører: Voksne bør observere barnas lek for å forstå deres interesser, behov og utvikling. Dette gir mulighet til å tilpasse lekemiljøet og gi støtte der det trengs, samtidig som man respekterer barnas autonomi. Fasilitatorer for samhandling: Voksne kan oppfordre til samarbeid og sosial interaksjon i leken ved å oppmuntre til deling, kommunikasjon og inkludering av andre barn. Ved å finne balansen mellom disse rollene skaper voksne et lekemiljø som ikke bare støtter barns fysiske og kognitive utvikling, men også deres evne til å samarbeide, løse problemer og være kreative.

Vi er aktive i samtale med barna, vi er lyttende og tilsted når barna viser at de trenger oss, vi gir også barna tid til å svare. God kommunikasjon resultere også i mindre stress, barna har mer ro, barna går ikke løst i rommet - informant 3

5.3 Barnas medvirkning i lek

Dagens rytme som har barnas medvirkning i fokus treffer trolig hvert enkelt barn. Dette at barna kan innvirke på sin hverdag treffer direkte på hva rammeplan (2017, s. 20 og 27) sier når den setter fingeren på at leken skal skje på barnas premisser, når dette er sagt ser vi at informantene bruker godt rammeplaner sine innhold og oppgaver. Kvaliteter på samspill mellom førskolelærer og barn var nok satt høyt i hverdag som Bae (2009, s. 9) nevner, og det kan skje gjennom mange forskjellige måter, i denne oppgaven er det i de overgangene eller skifter mellom aktiviteter spesielt fra frilek til andre gjøremål. Martnes (2021, s. 162) utpeker også barnas rett til medvirkning, altså er viktig å minne oss selv at når barna ble hørt endrer det kvalitet på relasjoner mellom barnehagelærer og barna, som resulterer i bedre trivsel og glede, som videre styrker tilhørighet i gruppen.

Barnas medvirkning handler om å anerkjenne og inkludere barn som aktive deltakere i beslutningsprosesser og dagliglivet. Det handler om å gi barna reell innflytelse og respektere

deres perspektiver og meninger. Voksnes rolle her er å lytte til barna, ta deres synspunkter på alvor og skape muligheter for at barna kan påvirke og delta i saker som angår dem. Det har vært viktig å skape et miljø som oppmuntrer til at barna føler seg trygge og verdsettes for sine bidrag. Dette har barnehagelærer gjort gjennom dialog, involvering og åpne samtaler som inkluderer barnas stemmer og synspunkter i ulike beslutningsprosesser.

Selv om barna er 2,5 år de kan bestemme i sin hverdag, de kan velge hvem som skifte bleie, hva de vil spise og hva de vil ha til pålegg, med hva de vil leke med og med hvem de vil leke med - informant 4

Når jeg drøfter voksenroller i forhold til barnas medvirkning og lek, er det viktig å vektlegge balansen mellom å være en støttende tilrettelegger og å la barna utforske og styre sin egen lek. Dette har innebåret at voksne har vært observant og tilgjengelig for å støtte barnas initiativ, samtidig som de respekterer barnas autonomi og lar dem ta ledelsen i leken. Dette har handlet også om å anerkjenne verdien av lek som en viktig læringsarena og å legge til rette for et miljø som oppmuntrer til kreativitet, utforskning og samhandling.

I barneoppdragelse og pedagogikk spiller voksnes rolle (Melaas, 2013) en avgjørende del i å støtte barnas medvirkning og lek. Det handler om å finne den rette balansen mellom å være veileder og å la barna utforske selvstendig. Medvirkning: Voksnes rolle i barns medvirkning er å anerkjenne og respektere barnas stemme og innflytelse i ulike situasjoner. Dette innebærer å lytte til barna, ta deres perspektiver og meninger på alvor og inkludere dem i beslutningsprosesser som angår dem. Voksne kan oppmuntre til medvirkning ved å skape åpne og støttende miljøer der barn føler seg trygge og verdsatt. Lek: Når det gjelder lek, spiller voksne en viktig rolle som støttespillere og observatører. Voksne kan legge til rette for lekemiljøer som oppmuntrer til kreativitet, utforskning og samhandling. Det er essensielt å være tilgjengelig for å støtte barnas initiativ og behov, samtidig som man respekterer deres selvstendighet og frihet til å lede sin egen lek. Voksnes rolle og barnas medvirkning i lek handler om å være til stede, støttende og respektfull. Det innebærer å lytte til barna, oppmuntre deres autonomi og skape et miljø som gir rom for utforskning, læring og glede gjennom lek.

Vi må huske at barna trenger tid både til å planlegge hva de vil leke med og tid til selv leken - Informant 1

Barnas medvirkning i lek handler også om å gi barna reell innflytelse og autonomi når det gjelder å forme og styre sin egen lek. Dette innebærer å respektere barnas valg, ideer og initiativ i leken. For å støtte barnas medvirkning i lek er det viktig først å anerkjenne barnas ideer: Voksne bør være lydhøre og åpne for barnas innspill og ideer i leken. Dette inkluderer å ta deres lekeinitiativ og lekeideer på alvor; andre å gi rom for valg og autonomi: Voksne kan tilby valgmuligheter og la barna ha en viss grad av kontroll over lekemiljøet og lekaktiviteter, slik at de kan uttrykke seg og ta egne beslutninger i leken; tredje å oppmuntre til samarbeid og inkludering: Voksne kan legge til rette for at barna samarbeider og inkluderer hverandre i leken, slik at alle får muligheten til å delta og påvirke leken; fjerde å være tilstedeværende, men ikke dominere: Voksne bør være tilgjengelige for å støtte og veilede ved behov, samtidig som de respekterer barnas egenledelse i leken og ikke tar over styringen. Ved å fremme barnas medvirkning i lek, oppfordrer man til deres kreativitet, selvstendighet og ansvarsfølelse, samtidig som man skaper et miljø som verdsetter deres stemmer og bidrag.

Ja, barnas trives beste når de får påvirker mest mulig - Informant 2

Barnas medvirkning i lek er ikke bare viktig for øyeblikket, men det har også langvarige fordeler. Når barn får muligheten til å være med på å forme sin egen lek, utvikler de viktige ferdigheter som samarbeid, problemløsning og beslutningstaking. Dette skaper også en følelse av eierskap til leken og miljøet rundt den, noe som igjen kan styrke deres engasjement og motivasjon for å delta i ulike aktiviteter. Å legge til rette for barnas medvirkning i lek er derfor en investering i deres utvikling og trivsel.

6.0 Avslutning

Etter å ha jobbet godt med problemstilling og vurdert svarene fra intervjuer igjen og igjen har jeg mer klare tanker om hva som danner grunnlag for gode overganger innad barnehagen. Jeg ser at ved å styrke samspillet mellom barn, ansatte og foreldre, la barnehagelærer grunnlaget for en tryggere, mer inkluderende og givende barnehageopplevelse for alle involverte.

Nøkkelen til å skape en helhetlig og støttende barnehageerfaring har vært i å forstå viktigheten av sømløse overganger, barnas medvirkning og den betydningsfulle rollen voksne spiller. Ved å anerkjenne og verdsette disse tre pilarene har barnehagelærer klart å skape et

miljø som ikke bare legger til rette for barnas trivsel og utvikling, men som også bygger grunnlaget for en trygg, inkluderende og læringsorientert barnehage for fremtiden.

Sammenligningen og balansen mellom overganger innad i barnehagen, betydningen av barnas medvirkning og den nødvendige forståelsen av voksenrollen har også vært grunnleggende elementer som skapte et miljø hvor barn kan blomstre og vokse. Ved å anerkjenne og styrke disse tre pilarene, har barnehagelærer klart å forme en barnehagekultur som fremmer barns trivsel, læring og utvikling på alle nivåer.

Det er viktig at vi husker at overganger i barnehagen har blitt sett som viktige øyeblikk for barn, deres tilpasningsevne og trivsel. Ved å legge vekt på en smidig overgang, fra hjem til barnehage og mellom ulike avdelinger, skaper man et miljø som fremmer trygghet og kontinuitet for barna. Barnas medvirkning har spilt en avgjørende rolle i å fremme deres autonomi og selvstendighet. Når barnehagelærer ga barn muligheten til å delta i beslutningsprosesser og uttrykke sine meninger, skapte de et miljø som respekterer barnas individualitet og fremmer barnas evne til å ta ansvar for eget liv og læring. Voksenrollen har vært sentralt i å støtte disse prosessene. Voksne i barnehagen har også vært lyttende, støttende og tilstede for å forstå og respondere på barnas behov. De har også vært bevisste på sin rolle som veiledere og tilretteleggere for barnas læring og utvikling. Sammen har disse tre elementene igjen dannet et fundament for en barnehagekultur som er ikke bare er følgende, men som også fremmer barns trivsel, selvstendighet og læring gjennom en trygg og støttende atmosfære. Overgangene innad i barnehagen har blitt sett som et avgjørende øyeblikk i barns liv. Gjennom forskningsprosjektet har blitt tydelig for meg som framtidig barnehagelærer at å ha kunnskap om betydning av voksenroller, barnas medvirkning og lek for også sikre gode overganger til barna.

Voksenrollen i barnehagen har ikke bare vært å veilede, men også å lytte og lære fra barna. Gjennom å være tilstede, observante og støttende har voksne forstått barnas behov og tilpasset miljøet deretter. Det er gjennom en balansert voksenrolle at barna har følt seg trygge og ivaretatt i barnehagemiljøet. Disse elementene er liksom grunnleggende for å skape et læringsmiljø der barna trives og utvikler seg. Når vi legger vekt på å støtte overganger, oppmuntre barnas medvirkning og være bevisste på vår rolle som voksne, skaper vi et fundament for en barnehage som ikke bare er et sted for oppbevaring, men et sted der barna virkelig kan vokse og utfolde seg.

Forskning har gitt meg innsikt at hvis vi jobber sammen for å skape et miljø i barnehagen som verdsetter barnas medvirkning og støtter smidige overganger, da kan alle barn trives og utvikle seg på best mulig måte.

Forskning også viser at å kombinere evidensbasert praksis med en dyp forståelse av hvert barns unike behov og en sterk samarbeidskultur mellom foreldre og barnehagepersonalet er avgjørende for vellykkede overganger innad i barnehagen. Det kunne vært interessante å undersøke også hvordan barna opplev de overgangene, men det tar jeg på min master.

Jeg håper sterkt at studie om overganger innad barnehagen har betydning for framtidig praksis og gir innsikt i barnehagens hverdag. Dette bør vi gjerne utsøket videre.

7.0 Litteraturliste

Andersen, B. & Skrede, J. (2023) *Intervju som metode*. Cappelen Damm Akademisk

Bae, B. (2009) *Rom for medvirkning? Om kvaliteter i samspill mellom førskolelærer og barn*. *Barn. Barn*, 2009 (1), 9-28.

Bowlby, J. (1982): *Attachment and Loss: Retrospect and prospect*. *American Journal of Orthopsychiatry*, 52, 664-678.

Bøyum, S. & Hofslundsengen, H. C. (red) (2021) *Barnehagelærrollen Mangfold, mestring og likeverd*. Universitetsforlaget.

Dalland, O. (2020). *Metode og oppgaveskriving*. (7. utg). Gyldendal.

Frønes, M. H og Kanstad, M. (red) (2022) *Barnehagelæreren og barna*. Universitetsforlaget

Kvalitetsboka (2022) *Med blick for barnehagebasert kvalitetsutvikling*. Espira Kunnskapsbarnehagen. Espira BLIKK <https://vimeo.com/295773599> , <https://vimeo.com/304327673>, <https://vimeo.com/317470942>

Kunnskapsdepartementet. (2017) *Rammeplan for barnehagen innhold og oppgaver*. Utdanningsdirektoratet.

Kvale, S. & Brinkmann, S. (2017) *Det kvalitative forskningsintervjuet*. Gyldendal Akademisk.

Lillejord, S., Børte, K., Halvorsrud, K., Ruud, E., & Freyr, T. (2015). *Tiltak med positiv innvirkning på barns overgang fra barnehage til skole: En systematisk kunnskapsoversikt*. Kunnskapssenter for utdanning. www.kunnskapssenter.no

<https://www.uis.no/sites/default/files/inline-images/crDsipqXpLLDkozltSaCMrPmiubYkdg315jr8hMLBZgjOr3T4M.pdf>

Løkken, L. & Søbstad, F. (2014). *Observasjon og intervju i barnehagen*. (4. utg). Universitetsforlaget.

Melaas, T. (2013). *Blikk for lek i barnehagen. Starte, verne og videreutvikle*. Kommuneforlaget.

Martnes, M. (2021). *Barnets beste*. Universitetsforlaget.

Olofsson, B. K. (1992) *I lekens verden*. Pedagogisk Forum.

Roland, P. (2021). *Den autoritative voksenrollen i barnehage og skole. Relasjonskvalitet, utfordrende atferd, mobbing og sosial emosjonell læring*. Cappelen Damm Akademisk.

Tveitereid, K. (2019) *Sammenheng og kontinuitet Samtaler om overganger i små barns liv*. Cappelen Damm Akademisk.

Usken, M. O, og Molde, O. (2022) *Ressurshefte til personalet*. Den utviklingstøttende barnehagen.

Öhman, M. (2012). *Det viktigste er å få leke*. Pedagogisk forum.

8.0 Vedlegg 1 Intervjuguide

9.0 Vedlegg 2 Samtykkeskjema

Vedlegg 1

Intervjuguide Dato: _____

Tusen takk for at du stiller opp til intervju, det betyr veldig mye at du deltar i mitt prosjekt. Formål med intervjuer er å høre hvilke rutiner barnehagelærer har for å skape gode overganger til barna fra frilek til andre aktivitet. **Husk at du er fri til å bestemme om du vil eller ikke svare på spørsmålene og du kan trekke deg tilbake når du vil.** Intervju tar mellom 30-45 minutter. Jeg tar utgangspunkt i Problemstillingen * ***Hvordan arbeider barnehagelærer for skape gode overganger til barna når barna går fra frilek til andre aktivitet?*** *.

Del 1 Overganger

Hvor lenge jobber du som barnehagelærer på store avdeling?

Hva legger du i begrepen overgang innad barnehage?

Hvordan opplever du overganger i din avdeling?

Hvordan jobber du/dere med overganger i din avdeling?
Hvilke hverdagsoverganger oppleves mer krevende? Hvorfor? Har du noen eksempler?

Møter du utfordringer i overganger fra frilek i barnehagehverdag? Hvordan møter du eventuelt de utfordringene?

Har dere noe planer/rutine for å skape gode overganger fra frilek til andre aktivitet på deres avdeling?

Har barnehagen du jobbe en felles praksis om dette temaet?

Tror du at overganger kan være fremmede for barnas frilek? Hvorfor? Har du noen eksempler?

Tror du at overganger kan være hemmende for barnas frilek? Hvorfor? Kan du gi eksempler?

Del 2 Barnas medvirkning

Ifølge rammeplanen skal barnehagen ivareta barnas rett til medvirkning. Hvordan tar du/dere hensyn til at barnas medvirkning i overganger fra frilek til andre aktivitet tas på alvor? Kan du gi noen eksempler?

Del 3 Voksenroller

Hvordan foregår kommunikasjon med barna i overganger?

Hvordan foregår kommunikasjon med medarbeider i overgangene?

Hvordan foregår som regel rydding etter frilek?

Har du opplevdet at rydding har påvirke overganger? På hvilken måte?

Hvis du skulle si noe som du mener det er viktigste i det vi har snakket om, hva ville det vært? Hvorfor?

Er det noe mer du vil si eller legge til om det nå vi har snakket om?

Tusen takk for at du stilte opp til intervju!

Vil du delta i Forskningsprosjektet *Hverdagspraksiser*?

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å involvere barnehagelærerstudenter i forskning som bidrar til mer kunnskap om hverdagspraksiser som fremmer lek, kommunikasjon og tilhørighet i barnehagen. I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Gjennom *Hverdagspraksiser* skal barnehagelærerstudentenes Bacheloroppgaver knyttes til forskning som skjer ved Universitetet i Stavanger ved Institutt for barnehagelærerutdanningen, og det nasjonale barnehageforskningssenteret FILIORUM¹ finansiert av Norges Forskningsråd. Det overordnede målet for alle Bacheloroppgavene er å få mer kunnskap om hverdagspraksiser i barnehagen innenfor temaene: digital kompetanse, lek, tilhørighet/mangfold, kreativitet, bærekraft og ledelse. Problemstillingene vil variere innen rammen av de tematiske områdene.

Studentenes Bachelorsoppgaver tilsvarer 15 studiepoeng (¼ studieår) og datagrunnlaget de bygger oppgavene sine på er korte observasjoner i barnehagen, intervjuer. Dataene som samles inn skal i første rekke brukes til studentenes Bacheloroppgaver, men vi vil også i dette brevet spørre om lov til å bruke dataene videre i forskning i FILIORUM – Senter for barnehageforskning.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Universitetet i Stavanger (UiS) ved Institutt for barnehagelærerutdanning og FILIORUM – Senter for barnehageforskning er ansvarlige for prosjektet. Samarbeidspartnere er barnehageeiere i Rogaland som har kommet med ønsker om tema de vil ha belyst gjennom studentenes Bacheloroppgaver.

Hva innebærer det for deg å delta?

Ved å delta i prosjektet vil barnehagelærerstudenter ved UiS få mulighet til å besvare problemstillinger i sine Bacheloroppgaver gjennom tilgang til praksisfeltet som videre bidrar til forskning om hverdagspraksiser i barnehagen.

Metoder som vil bli brukt er ikke- deltakende observasjon, deltakende observasjon og intervju og

Ikke-deltakende observasjon betyr at studenten er tilstede og observerer barn og ansatte i barnehagen uten at de selv deltar aktivt i det som foregår. Deltakende observasjon er nødvendig når studentene skal prøve ut didaktisk opplegg sammen med ansatte og barn i barnehagen. Det er lov å gjøre lydopptakk. Opplysningene registreres gjennom studentenes

---

¹ <https://www.uis.no/forskning-og-ph-d/forskningssentre/filiorum-senter-for-barnehageforskning/>

notater som vil være anonymisert og oppbevart på sikker maskinvare. I den ferdige oppgaven vil det ikke være mulig å gjenkjenne barn, ansatte eller barnehagen dataene er samlet inn i. Det er kun studenten som har opplysninger om dette. Studenten har taushetsplikt, og ingen, heller ikke veileder, vil vite hvilke barn eller hvilken barnehage dette dreier seg om. Gjennom intervju med ansatte vil det ikke åpnes for spørsmål om enkeltbarn.

Ved intervjuer det er tillatt å skrive notater og ta lydopptak. Det kan i noen tilfeller være aktuelt å lagre data innsamlet via intervju, eller observasjon, til videre forskning i FILIORUM. Data lagres på sikker server og krever tillatelse av involverte.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle opplysninger og data samlet inn om deg vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

I tilfeller der det gjøres observasjon av ansatte i barnehagen vil kun de ansatte som har gitt samtykke bli observert. Samtlige ansatte som skal intervjues må ha gitt tillatelse til dette.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

Det er kun student som vil ha tilgang til opplysninger om ditt navn, hvilken barnehage du arbeider i, og andre detaljer knyttet til datainnsamlingen. Veileder og prosjektgruppe ved UiS vil ha tilgang til anonymiserte data som samles inn. Deltakere vil ikke kunne gjenkjennes hverken i Bacheloroppgaven til studentene eller i eventuelle andre publikasjoner der dataene brukes.

Alle data vil ivaretas gjennom sikker lagring i tråd med UiS retningslinjer, og vil anonymiseres slik at opplysningene ikke vil kunne spores tilbake til kilden. Dette kan gjøres ved at barna/barnehageansatte/barnehagen får fiktive navn eventuelt nummer. Dataene oppbevares på tilgangsbegrenset og passordbeskyttet maskinvare.

Barnehagene som har deltatt i prosjektet vil kun få tilgang til resultater gjennom studentenes Bacheloroppgaver der ansatte, barn, og barnehager er anonyme.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Opplysningene anonymiseres innen Bacheloroppgaven er godkjent slik at ingen data kan spores tilbake til kilden, noe som etter planen er februar 2024.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet (etter at data er samlet inn, men før oppgaven er avsluttet og dataene anonymisert), har du rett til:

- innsyn i data og personopplysninger som er registrert om deg. Du har også rett til å få utlevert en kopi av opplysningene,
- å få rettet og eventuelt slettet opplysninger om deg,
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Etter at anonymisering er foretatt kan du ikke identifiseres i datamaterialet og det vil derfor ikke være mulig å hente ut data om deg.

Ønsker du mer informasjon om datainnsamlingen, kan dette fås ved henvendelse til prosjektansvarlig ved UiS (se kontaktinformasjon på samtykkeskjema).

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra Universitetet i Stavanger har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- Institutt for barnehagelærerutdanning/FILIORUM, Universitetet i Stavanger ved professor/senterleder FILIORUM Elin Reikerås, eller administrativ koordinator FILIORUM Secilie Schelbred filiorum@uis.no
- Vårt personvernombud: Rolf Jegervatn rolf.jegervatn@uis.no

Hvis du har spørsmål knyttet til NSD sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med:

- NSD – Norsk senter for forskningsdata AS på epost (personvertjenester@nsd.no) eller på telefon: 55 58 21 17.

Med vennlig hilsen

Elin Reikerås

Secilie Schelbred

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet *Hverdagspraksiser*, og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- å delta i observasjon i barnehagen
- å delta i intervju

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles i henhold til de tillatelser jeg har gitt ovenfor.

(Signert av prosjektdeltaker, dato)